

MBZ "Music Beyond Zen"

Glazba nestabilnosti

“Gdje god da se nalazimo čujemo uglavnom buku. Kada je ignoriramo, smeta nam, kada je slušamo mislimo da je očaravajuća.” (J.Cage)

Tema ovog projekta, kojega bih nazvao "6 metara - final act", je rušenje kuća, oduzimanje terena, prisilno napuštanje doma, i prema mojem mišljenju najgore od svega - neizvjesnost do zadnjeg dana. Dok se kao uvertira projekt „6 metara“ sastojao od nekoliko segmenata (film, glazba, umjetnički radovi) prikazanih nedavno na jazz i filmskim festivalima te u izlagačkim galerijama, nadovezujući se u tematici finalni projekt MBZ – Music Beyond Zen, osvježen u zvuku i video instalaciji, imat će svoju premijeru 20. travnja u Zagrebu u klubu Močvara, te potom u Rijeci 29. svibnja 2023. Riječima autora „Kako je projekt aktualan, eksperimentalan te aktivistički odlučio sam ga prikazati publici kao prvi, ujedno i uvodni dio u cijelu priču koja se odigrava na adresi B. Laginje 28 odnosno doma moje obitelji, kao i studija koji se uskoro ruši i neizbježan mu je takav raskol zbog "viših ciljeva". U istom je studiju imena "Highway" moj brat Zvezdan snimio brojne albume, kako njegove tako i moje, ali i ostalih glazbenih kolega koji su tamo dolazili te slobodno mogu reći da je to jedan od značajnih studijskih prostora u kojem je nastalo mnogo jazz albuma prepoznatih na hrvatskoj sceni“.

Budući da se kroz posljednjih nekoliko projekata i serija radova uvijek bavim aktualnom problematikom bilo na svjetskoj razini (migranti, pandemija, rat) ili na osobnoj razini (rušenje obiteljskog doma) kojoj pristupam multimedijalno, logično mi je da nastavim u tom tonu. A aktualna problematika i dalje je rušenje obiteljskog doma, obavijeno velom neizvjesnosti i iščekivanja koji su, iznenađujuće, trenutno i gori i teže izdržljivi nego što su bili kad sam započeo projekt.

Okosnica projekta MBZ - Music Beyond Zen, koji je multimedijalnog karaktera, u sebi sadrži koncept povezivanja vizualne priče sa zvukom. Tako su glazbenici postavljeni iza instalacije limova nalik bukobranu, po kojoj se na početku projicira autorski eksperimentalni film „6 metara“ popreko odbačenih skrojjenih plati čija simbolika bijele boje odaje pomirbu prema prisilnome iseljenju kao i napuštanju vlastite zemlje.

Nakon završetka filma koji prikazuje neizvjesnost jedne obitelji u jednome danu, od jutra do mraka, na limenoj konstrukciji projiciraju se neutažene žalbe (te crteži) "osuđenika" kojima se ruše domovi i oduzima zemlja, kao i onih kojima nova cesta stiže tik do kuća. Glazba izvedena premijerno za ovu priču u sebi nosi fragmente buke prometa koju stvaraju bubnjar i udaraljkaš, dok kombinirajući električni bass i kontrabass uz klavirske dionice dobivamo splet stvaranju glazbe nestabilnosti proizašle iz elemenata slučajnosti i improvizacije. Glazba je koncipirana u četiri stavka uz intermezzo. Svaki stavak ima zasebno značenje, a povezuje ih odvijanje priče: „teatar suživota duševne boli pojedinaca i buke prometa u razmaku od samo nekoliko metara iskustvo je što su mnogi proživjeli živjeći na cesti. Kroz “arheološki” sloj zaborava snimio sam igrani film o iskustvu ljudi što su upravo doživjeli nepravdu ondašnjeg sistema, a mnogi i današnjeg gdje je kao sve bolje? Ili možda baš i nije. Kroz komponiran zvuk i video projekciju ispovijesti i trauma ljudi koji to iskustvo upravo sada proživljavaju na dionici Matulji – Tunel Učka, a isto su proživljavali I četrdeset godina unatrag za vrijeme ondašnjeg sistema...”

1. STAVAK (13:00)

Građevinskim cijevima kvartet glazbenika će na početku publiku na slušanje dozvati u duhu zvuka tibetanskih tuba kao prikaz povezivanja Istre s ostalim djelom Hrvatske kroz vremensku kapsulu Tunela Učke. U zvuku svakidašnjice nazirat će se zvuk istarskog melosa nošenog vjetrom.

Prikaz situacije života uz autoput. Život iz dana u dan. Život gdje se ne poznaje bolje, u kojemu čovjek živi u neprimjetnu dirigiranju prometa prema suživotu uz njega.

“Normalna” situacija gdje razgovor redovito prekida buka prometa koja dirigira izgovorene čujno – nečujne rečenice govornika. Život gdje je prvo što čovjek vidi, u razini pogleda kroz prozor, karavana kamiona koji prolaskom prikolice na autoputu stvore zvuk grmljavine koji stvaraju osjećaj da prolaze u sobi.

Trajanje stavka je 13 minuta upravo onoliko koliko treba vozilu ukoliko ide po ograničenju od Matulja do Tunela Učka. Kako već postoje dvije trake, a uskoro će biti napravljene dvije nove tako će u daljnjem razvoju svaki stavak trajati upravo toliko.

2. STAVAK (13:00)

Sjećanje na nekadašnje dane boravka na prezidima zelenila gdje čovjek živi na svojem u tišini prirode bez autoceste, kada se dešava nagli obrat te kreće nagla zavojitost i gužvovitost ceste ulaskom u razradnju drugog stavka gdje se odsvirana melodija četiri takta treba ponoviti čitajući posljednji takt unatrag. Tako dobivamo zrcalnu predodžbu repetirajuće zatupljenosti prometa kao uvijek jednu te istu priču. Prvi taktovi se tu pojavljuju iz daljine kao i vozila koja prolaze uz kuće te tako svakim taktom dinamika raste od 1-4 takta te se, unatrag čitano, repetativno zrcalno ponavlja također od tihog do glasnog zvuka. Priča o ogledalu se bavi i nevinošću djetinjstva. Mi smo bića vremena, sve je u nama istodobno prolazno i neprolazno, svjedoci smo vlastite arhitekture uspomena. (Tarkovski)

Tu se prepričava priča kako je to bilo nekad dok je bila tišina šume uz prezide, livade dok još cesta nije postojala kroz zvuk padela, lončića kao zvukova radničkih objeda, kao prikaza ondašnjeg sistema komunizma.

Ovo je kratki presjek prelaza prvoga u drugi stavak (poput filma “Kum“ gdje u prvome činu imamo radnju u sadašnjosti, dok se u drugome nastavku javlja sjećanje na nekadašnje dane).

Intermezzo (free impro):

"BED DEED As DisEAsE" („Loš ugovor kao bolest“)

Slova skladbe čine pojedine glazbene tonove koji će svirati temu upravo na način kako se čita naziv. Dok na bassu sviram melodiju naziva, Zvezdan Ružić se priključuje s akordima kao riječima te ih postupno razvijamo u slobodnu improvizaciju unutar koje nam se uz zvukove bubnjeva priključuje Riccardo Staraj kao narator čitajući neutažene žalbe ljudi.

Intermezzo u obliku bluesa, inspiriran protestnim djelom “Tears for Johannesburg & Triptych“ Maxa Roacha i Abbey Lincoln, prikaz je težine potrebne borbe protiv sistema.

3. Stavak (13:00)

Dižući dinamiku razvoja improvizacije koju stvara slobodna linija bubnja koja u ovome slučaju označava vlast – odluku koju nemilosrdno određuje granice sistema. To je prikaz nacrtu odluke za određivanjem granice gdje hladni nacrt ne gleda postojani život na toj dionici već prikazuje svirajući pravocrtnost sistema. Krivudava linija označava život u ovome slučaju zvuk klavira koji će svojom zaaaaaavojitom igrom up – down – up – down uz zvuk bassa prikazivati igru preskakivanja toga “napetog užeta”.

4. Stavak

Posljednji stavak kao final act kojega možemo nazvati "AAAA" označava autoceste A1, A2, A3..., konkretno tu je u igri A8 te kako nas zanima zvuk autoputa u ovoj skladbi su naštimane sve žice električnog bassa na A-A-A-A koje zvuče repetativno jer što god se odsvira na bilo kojoj žici (u istome polju) dobivamo isti zvuk - koncept iritacije, nestabilnosti, repeticije, dosade, buke.

Meditativni zvuk klavira koji se pojavljuje u tihim dionicama poput onih koje se naziru iz uskoro razrušenog Highway studija Zvezdana Ružića preprečuju nagli zvukovi bubnjeva kao prikaz bagerskih zvukova rušenja i kopanja. Nakon nekoliko naglih izmjena glazbe ispod zena i one izvan svih kontrola kroz buku bubnjeva i destruktivnog sviranja po konstrukciji limova dolazimo do kulminacije završetka posljednjega stavka, gdje se više ne postavlja pitanje jer se zna odgovor.